

Резюме

Панасюк Л. О. Європейські стандарти розгляду виборчих спорів адміністративними судами: пропозиції для України.

У статті досліджено аспекти становлення і розвитку європейських стандартів виборчого процесу, а також притаманні країнам Європейського простору підходи до розгляду та вирішення спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом та процесом референдуму. Зокрема, у статті пропонується: вдосконалити нормативно-правову базу вітчизняного виборчого процесу, включаючи норми, що регулюють порядок вирішення виборчих спорів, шляхом розроблення та впровадження Виборчого кодексу; запровадити інституцію із вирішення виборчих юрисдикційних спорів на прикладі французького «Трибуналу конфліктів» для вирішення питань розмежування підсудності між адміністративними та загальними судами, спонукати суди до ефективного застосування європейських стандартів виборчого процесу, а особливо принципу верховенства права, при розгляді та вирішенні виборчих спорів.

Ключові слова: виборчий спір, європейські стандарти виборів, адміністративна юстиція, адміністративне судочинство, адміністративна юрисдикція судів, порівняльне адміністративне право.

Резюме

Панасюк Л. А. Европейские стандарты рассмотрения избирательных споров административными судами: предложения для Украины.

В статье исследованы аспекты становления и развития европейских стандартов избирательного процесса, а также приходящие странам Европейского пространства подходы к рассмотрению и разрешению споров относительно правоотношений, связанных с избирательным процессом и процессом референдума. В частности, в статье предлагается: усовершенствовать нормативно-правовую базу отечественного избирательного процесса, включая нормы, регулирующие порядок разрешения избирательных споров, путем разработки и внедрения Избирательного кодекса; ввести институт по решению избирательных юрисдикционных споров на примере французского «Трибунала конфликтов» для решения вопросов разграничения подсудности между административными и общими судами, побудить суды к эффективному применению европейских стандартов избирательного процесса, особенно принципа верховенства права, при рассмотрении и разрешении избирательных споров.

Ключевые слова: избирательный спор, европейские стандарты выборов, административная юстиция, административное судопроизводство, административная юрисдикция судов, сравнительное административное право.

Summary

Panasiuk L. European standards for consideration of electoral disputes by administrative courts: suggestions for Ukraine.

The article examines the aspects of the formation and development of European standards for electoral process and the European approach to the consideration and resolution of disputes on legal aspects of the election process and referendum process. In particular, the article suggests: to improve the regulatory framework of national electoral process, including the rules governing the procedure for resolving election disputes, through the development and implementation of the Electoral Code; to establish the institution of resolving jurisdictional disputes, as «The Conflicts Tribunal» in France, in order to settle the distinction between general and administrative courts; to encourage courts to apply European standards of the electoral process, especially the rule of law, during the consideration and resolution of electoral disputes.

Key words: electoral dispute, european standards for elections, administrative justice, administrative proceedings, the administrative jurisdiction of the courts, comparative administrative law.

УДК 343.2

Д. В. СТОЛАСВА

*Дар'я Володимирівна Столасва, студентка
Інституту післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ОСОБЛИВОСТІ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ)

Питання вчинення злочину, покарання та звільнення від кримінальної відповідальності особи залишається актуальним і донині. У юридичній літературі відбуваються дискусії щодо доцільності, умов та особливостей застосування тих чи інших видів звільнення від кримінальної відповідальності. Адже основна мета покарання – це виправлення особи, тому важливо досягнути її за будь-яких умов. Та й стан економіки в Україні є незадовільним, оскільки часто вона перетворюється на тіньову економіку. Все частіше громадяни ухиляються від сплати податків та зборів.

Науковим дослідженням, які стосуються звільнення особи від кримінальної відповідальності, що передбачені чинним Кримінальним кодексом України (далі – КК України), присвятили свої праці такі вчені, як О. О. Житний¹, О. О. Дудоров², А. М. Яценко³, М. Є. Григор'єва⁴, Т. Б. Ніколаєнко⁵, О. А. Губська⁶, Г. Р. Крета⁷, Ж. В. Мандріченко⁸ та ін.

Проблема злочинності у сфері господарської діяльності, зокрема оподаткування, у різні періоди розглядали такі автори, як П. П. Андрушко, В. І. Борисов, О. О. Дудоров⁹, М. І. Мельник, В. О. Навроцький, В. Я. Тацій, М. І. Хавронюк¹⁰, В. П. Хоменко¹¹ та ін. Проте питання про звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), майже не досліджувалися.

Варто зазначити, що саме аналіз особливостей звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин є актуальним та необхідним, зважаючи на умови сьогодення. Так, упродовж 2014 р. слідчі органів фінансових розслідувань Державної фіскальної служби України здійснили розслідування 10,9 тис. кримінальних проваджень. Досудове розслідування закінчено більш ніж у кожному третьому провадженні (4,6 тис., або 42,1 %). До суду з обвинувальним актом направлено менш ніж кожне шосте кримінальне провадження (692 з 4,6 тис., або 15 %). Направлено до суду 418 клопотань про звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності, з яких майже кожне третє (133 клопотання) – у місті Києві. За закінченими кримінальними провадженнями встановлено збитків, у тому числі заподіяних інтересам держави й територіальних громад, на суму 960 млн грн. Відшкодовано майже три чверті заподіяних збитків (на суму майже 700 млн грн, або 72,9 %) ¹².

За зібраними працівниками оперативного управління Спеціалізованої ДПП з обслуговування великих платників у м. Львові МГУ ДФС матеріалами з початку 2015 року внесено в Єдиний державний реєстр досудових розслідувань та розпочато 14 кримінальних проваджень за ст. 212 КК України, у т.ч. за ухилення від сплати податків в особливо великих розмірах (ч. 3 ст. 212 КК України) – 8 кримінальних проваджень. За звітний період закінчено розслідування та скеровано до суду 3 кримінальних провадження за ухилення від сплати податків, для звільнення винних осіб від кримінальної відповідальності у зв'язку із сплатою ними до притягнення до кримінальної відповідальності прихованих від оподаткування сум податків та зборів на суму понад 32,5 млн грн ¹³. Отож, збільшується кількість вчинення злочинів, які передбачені у ст. 212 КК України, тому й закономірно виникає потреба у дослідженні особливостей звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Зважаючи на наведену вище статистику, видається необхідним збільшити розмір санкції ч. 1 та 2 ст. 212 КК України у півтори-два рази. Це дозволить компенсувати збитки, які завдані державі у повному обсязі.

Загалом під звільненням від кримінальної відповідальності О. О. Дудоров розуміє відмову держави в особі компетентних органів від притягнення особи, яка вчинила злочин, до кримінальної відповідальності ¹⁴.

Беручи за основу вище зазначене визначення, спробуємо з'ясувати, що потрібно розуміти під «звільненням від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)».

Так, у ч. 4 ст. 212 КК України зазначено: «Особа, яка вперше вчинила діяння, передбачені частиною першою та другою цієї статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності, сплатила податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня)» ¹⁵.

Частина 4 ст. 212 КК України підлягає застосуванню судом (ч. 2 ст. 44) у тому разі, коли:

1) особа, щодо якої вирішується питання про її звільнення від кримінальної відповідальності, вчинила ухилення від сплати податків, зборів, (обов'язкових платежів) уперше;

2) вчинене нею діяння охоплюється ч. 1 або ч. 2 ст. 212;

3) має місце позитивна посткримінальна поведінка особи, яка полягає в тому, що винний до притягнення його до кримінальної відповідальності сплачує належні суми податків і зборів, а також пеню і фінансові санкції.

Встановивши сукупність перерахованих обставин, суд зобов'язаний звільнити від кримінальної відповідальності особу, яка вчинила цей злочин.

Під вчиненням ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) вперше потрібно розуміти такі ситуації:

1) особа раніше взагалі не вчиняла злочинів, передбачених ч. 1 або ч. 2 ст. 212, або діянь, фактичні ознаки яких охоплюються вказаними нормами, а до набрання чинності КК 2001 р. описувались диспозицією ст. 148-2 КК 1960 р.;

2) особа, хоч і вчинила раніше відповідний податковий злочин, проте у встановленому законом порядку, у т.ч. на підставі ч. 4 ст. 212, була звільнена від кримінальної відповідальності за нього;

3) на момент вчинення нового ухилення від оподаткування судимість за раніше вчинений злочин, передбачений ч. 1 або ч. 2 ст. 212, було знято або погашено у встановленому законом порядку ¹⁶.

Проте, варто погодитися із тими вченими, які зазначають, що дія ч. 4 ст. 212 КК України (як спеціальна компромісна норма у сфері оподаткування), не повинна поширюватись (після внесення відповідних законодавчих змін) на того, хто раніше на її підставі був звільнений від кримінальної відповідальності і протягом трьох років після набрання законної сили рішенням суду про звільнення знову вчинив умисне ухилення від сплати податкових внесків. Якщо цього не зробити, ч. 4 ст. 212 КК відіграватиме роль своєрідного каталізатора податкових злочинів, адже особа, яка за законом неодноразово не карається за вчинене ухилення від сплати податків і зборів, схильна до того, щоб і надалі порушувати кримінальний закон ¹⁷.

Під притягненням до кримінальної відповідальності слід розуміти певну стадію кримінального переслідування, а саме: винесення слідчим вмотивованої постанови про притягнення особи як обвинуваченого і пред'явлення цій особі обвинувачення.

Злочин, передбачений ст. 212 КК України, вважається закінченим із моменту настання наслідків, тобто фактичного ненадходження до бюджету чи державних цільових фондів коштів, що мали бути сплачені в

строки та в розмірах, що передбачені законодавством, тобто з нуля годин наступної доби після настання строку, до якого мав бути сплачений податок чи збір, а якщо строк сплати пов'язаний із фактичним виконанням певної дії – з моменту фактичного ухилення від виконання такої дії (наприклад, укладення угоди або договору). Тобто склад злочину є матеріальним.

Суб'єкт злочину є спеціальним, тобто це – службова особа підприємства, установи, організації незалежно від форми власності; особа, яка займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи; будь-яка інша особа, яка зобов'язана сплачувати податки й збори (обов'язкові платежі). Суб'єкти злочину можуть бути об'єднані однією загальною категорією – платник податків, зборів (обов'язкових платежів)¹⁸.

Суб'єктивній стороні злочину властивий умисел, у тому числі як прямий, так і непрямий.

Для застосування ч. 4 ст. 212 не вимагається, щоб особа, яка вчинила ухилення від оподаткування, сприяла розкриттю і розслідуванню злочину або щиросердно покаялась у вчиненому¹⁹.

У ст. 212 КК України не конкретизовано способи вчинення злочину, однак ключовим поняттям розрахунків за податками та зборами є податкове зобов'язання за звітний період, відображене в податковій звітності²⁰.

Сума податкового зобов'язання є об'єктом контролю податкових органів. Головними способами викривлення податкового зобов'язання є такі: порушення під час визначення кола платників податку (з моменту введення в дію Податкового кодексу України найбільш поширеними порушеннями є несвоєчасна реєстрація платником ПДВ, неправильне визначення групи платників єдиного податку на спрощеній системі оподаткування, що призводить до заниження суми податку, яка підлягає сплаті до бюджету); неналежне документальне оформлення операцій (ПК України передбачено необхідність повного документального обґрунтування будь-яких операцій, пов'язаних зі сплатою конкретного податку, шляхом складання бухгалтерських документів). Аналіз судових справ свідчить, що нарахування штрафів і притягнення до відповідальності відбуваються через неналежне документальне забезпечення дій у межах господарських операцій: відсутність і неправильне оформлення документів від укладання договору до відображення результатів догвірної діяльності в податковій та фінансовій звітності, неподання податкової звітності або її викривлення; порушення під час здійснення операцій, що звільнені від оподаткування ПДВ або не є господарською діяльністю, завищення витрат під час обчислення податку на прибуток, надання незаконних пільг із податку з доходів фізичних осіб, здійснення незаконних операцій платниками єдиного податку (не передбачених у свідоцтві платника останнього); умисне заниження об'єкта оподаткування без використання зазначених механізмів; несплата або несвоєчасна сплата податків до бюджету тощо²¹.

Окрім вказаних у ч. 4 ст. 212 КК України нормативних положень, з'ясуємо, що є передумовою та підставою для такого виду звільнення від кримінальної відповідальності.

Передумова – це щось, що передує розглядуваному явищу, без наявності чого розглядуване явище не існуватиме (наприклад, згідно з ч. 3 ст. 263 КК України передумовою звільнення особи від кримінальної відповідальності за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами або вибуховими пристроями є вчинення нею одного із злочинів, передбачених ч. 1 або ч. 2 ст. 263 КК України)²².

Отже, передумовою для звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є умисне ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування, введених у встановленому законом порядку, вчинене службовою особою підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності або особою, що займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи чи будь-якою іншою особою, яка зобов'язана їх сплачувати, якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах; ті самі діяння, вчинені за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у великих розмірах.

Окрім того, у примітці до ст. 212 КК України вказано, що під значним розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів і інших обов'язкових платежів, які в тисячу і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян, під великим розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів і інших обов'язкових платежів, які в три тисячі і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян²³.

Підстава – це те головне, на чому ґрунтується що-небудь, або те, чим пояснюються, виправдовуються вчинки, поведінка кого-небудь²⁴. Підставою звільнення особи від кримінальної відповідальності визнається або певна її посткримінальна поведінка, яка заохочується державою (наприклад, добровільна відмова від доведення злочину до кінця, діяльне або щире каяття, примирення з потерпілим, повідомлення про певний злочин тощо), або настання певної події (наприклад, зміна обстановки, спливу строку давності тощо), з якою КК України пов'язує звільнення особи від кримінальної відповідальності²⁵.

Тобто підставою для звільненням від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є те, що особа вперше вчинила діяння, сплатила (до притягнення до кримінальної відповідальності) податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня).

Отже, під звільненням від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) необхідно розуміти відмову держави в особі компетентних органів від притягнення особи, яка вчинила злочин, передбачений ч. 1 або ч. 2 ст. 212 КК України, до кримінальної відповідальності, оскільки особа сплатила податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня).

Що ж стосується нововведень до КК України, які зосереджено в ч. 5 ст. 212 КК України, зазначимо, що діяння, передбачені ч. 1 та 3 цієї статті, не вважаються умисним ухиленням від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), якщо платник податків досяг податкового компромісу відповідно до підрозділу 9-2 розділу XX «Перехідні положення» ПК України (ч. 5 ст. 212 КК України)²⁶.

Відповідно до підрозділу 9-2 Податкового кодексу України «Особливості уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість під час застосування податкового компромісу», податковий компроміс – це режим звільнення від юридичної відповідальності платників податків та/або їх посадових (службових) осіб за заниження податкових зобов'язань із податку на прибуток підприємств та/або податку на додану вартість за будь-які податкові періоди до 1 квітня 2014 р. з урахуванням строків давності, які визначено в ст. 102 Податкового кодексу України.

Необхідно погодитися із думкою науковців, що концептуальні засади альтернативного (відновного) правосуддя у сфері оподаткування останніми десятиріччями успішно реалізуються в законодавстві та практиці багатьох країн світу, адже стратегічна мета таких заходів полягає не лише у відновленні порушеного правопорядку, а й, насамперед, у відшкодуванні завданої державі шкоди, що сприяє відновленню соціальної справедливості без призначення покарання у вигляді позбавлення волі. Окрім того, досить економічно корисним і соціально прийнятним є прийняття змін і доповнень до КК України, зокрема доповнення ст. 212 КК України ч. 5, що уможливило використання в кримінальному законодавстві податкового компромісу.

Отже, в результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Видається необхідним збільшити розмір санкції ч. 1 та 2 ст. 212 КК України у півтора-два рази. Це дозволить компенсувати збитки, які завдані державі у повному обсязі.

2. Передумовою для звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є умисне ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування, введених у встановленому законом порядку, вчинене службовою особою підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності або особою, що займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи чи будь-якою іншою особою, яка зобов'язана їх сплачувати, якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах; ті самі діяння, вчинені за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у великих розмірах.

3. Підставою для звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є те, що особа вперше вчинила діяння, сплатила (до притягнення до кримінальної відповідальності) податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня).

4. Під звільненням від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) відмову держави в особі компетентних органів від притягнення особи, яка вчинила злочин, передбачений ч. 1 або ч. 2 ст. 212 КК України, до кримінальної відповідальності, оскільки особа сплатила податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня).

5. Варто погодитися із думкою науковців, які зазначають, що досить економічно корисним і соціально прийнятним є прийняття змін і доповнень до КК України, зокрема доповнення ст. 212 КК України ч. 5, що уможливило використання в кримінальному законодавстві податкового компромісу.

¹ Житний О. О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям [Текст] : монографія / О. О. Житний. – Х. : Вид. Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 151 с.

² Дудоров О. О. Доктринальне і судове тлумачення кримінально-правового поняття «зміна обстановки» (на прикладі злочинного ухилення від оподаткування) [Текст] / О. О. Дудоров // Наук.-практ. комент. – 2005. – № 6.

³ Яценко А. М. Примирення з потерпілим у механізмі кримінально-правового регулювання [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / А. М. Яценко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : 2006. – 20 с.

⁴ Григор'єва М. Є. Звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з її дійовим каяттям [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / М. Є. Григор'єва ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2007. – 20 с.

⁵ Ніколаєнко Т. Б. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Т. Б. Ніколаєнко ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2008. – 20 с.

⁶ Губська О. А. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності [Текст] / О. А. Губська // Адвокат. – 2008. – № 3 (90). – С. 24.

⁷ Крет Г. Р. Закриття справи у зв'язку із закінченням строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності [Текст] / Г. Р. Крет, В. В. Король // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2008. – № 3. – С. 281.

⁸ Мандриченко Ж. В. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим [Текст] : монографія / Ж. В. Мандриченко. – О. : Фенікс, 2009. – 228 с.

⁹ Дудоров О. О. Вибрані праці з кримінального права / Передне слово д-ра юрид. наук, проф. В. О. Навроцького / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2010.

¹⁰ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007.

¹¹ Хоменко В. П. Гуманізація кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів): вітчизняний та зарубіжний досвід / В. П. Хоменко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – № 1. – 2015.

¹² Аналітична довідка про стан протидії злочинності, корупції та прокурорсько-слідчу роботу на території України за 2014 рік / Генеральна прокуратура України. – 2015. – 72 с.; Хоменко В. П. Гуманізація кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів): вітчизняний та зарубіжний досвід / В. П. Хоменко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – № 1. – 2015. – С. 28–29.

¹³ У Львові розслідують 14 фактів ухилення від сплати податків великими платниками : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://varianty.lviv.ua/29685-u-lvovi-rozsliduiut-14-faktiv-ukhylennia-vid-splaty-podatkov-velykumy-platnykamy>

¹⁴ Кримінальне право України. Загальна частина [Текст] : підручник / за ред. Я. Ю. Кондратьєва. – К. : Прав. джерела, 2002. – С. 254–255.

¹⁵ Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

¹⁶ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007. – С. 601–602.

¹⁷ Дудоров О. О. Вказана праця. – С. 354.

¹⁸ Хоменко В. П. Вказана праця. – С. 32.

¹⁹ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007. – С. 601–602.

²⁰ Хоменко В. П. Вказана праця. – С. 31.

²¹ Там само.

²² Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності / Ю. В. Баулін // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2013. – № 1 (1). – С. 201–202.

²³ Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

²⁴ Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / (уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел). – К. ; Ірпінь, ВТФ «Перун», 2005. – С. 1728.

²⁵ Баулін Ю. В. Вказана праця. – С. 202.

²⁶ Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Резюме

Столасєва Д. В. Особливості звільненням від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

У статті аналізуються передумови та підстави звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). З'ясовується юридична природа звільненням від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Формулюється визначення поняття звільненням від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Ключові слова: кримінальна відповідальність, звільненням від кримінальної відповідальності, ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Резюме

Столасєва Д. В. Особенности освобождения от уголовной ответственности за уклонение от уплаты налогов, сборов (обязательных платежей).

В статье анализируются предпосылки и основания освобождения от уголовной ответственности за уклонение от уплаты налогов, сборов (обязательных платежей). Выясняется юридическая природа освобождения от уголовной ответственности за уклонение от уплаты налогов, сборов (обязательных платежей). Формулируется определение понятия освобождения от уголовной ответственности за уклонение от уплаты налогов, сборов (обязательных платежей).

Ключевые слова: уголовная ответственность, освобождение от уголовной ответственности, уклонение от уплаты налогов, сборов (обязательных платежей).

Summary

Stolaieva D. Features exemption from criminal liability for evasion of taxes and duties (mandatory payments).

The article analyzes the background and reasons for exemption from criminal responsibility for evasion of taxes and duties (mandatory payments). It turns out the legal nature of exemption from criminal liability for evasion of taxes and duties (mandatory payments). Formulated the definition of exemption from criminal liability for evasion of taxes and duties (mandatory payments).

Key words: criminal liability, exemption from criminal liability, tax evasion, duties (mandatory payments).